

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravištvo »Slov. Doma« v Ljubljani

Kdo so največji špekulantje z zemljišči?

Tako lepo se sliši, če grešnik zabavlja čez drugega grešnika in svetohlinsko povzdiguje oči: poglejte, tak - le je! sam je pa še slabši. Ta primera je nam prišla na misel, ko smo čitali v zadnjem »Domoljubu« članek o špekulaciji z razkosavanji gruntov.

Pravijo, da je nakup večjih posestev in potem parceliranje in njih razprodaja na drobno, eden najbolj dobičkanosnih kupčij. Zasluži se pri tem ogromne vsote po več stotisoč kron. Posestvo se kupi precej ceno, potem se pa razpiše dan razprodaje in takrat se draži in draži; vsak bi rad prikupil svojemu domu kako parcelo in ne pomisli, koliko da za košček zemljišča. Pijača teče v potokih in navdušuje se ljudi: saj ti ni treba takoj plačati. Ljudje pridejo v ogenj, kupijo in ko se drugi dan streznej, vidijo, kakšno neumnost so napravili. Radi bi odstopili od kupa, toda ne gre več. Špekulant se pa smeje in pobere dobiček, ki znaša časih dvakrat, trikrat več, kakor je dal za posestvo.

V dvojnem oziru je torej škoda. Škoda je za posestvo, ki je prej dobro vzdrževalo celo rodbino in se zdaj razkosa, škoda za posameznike, ki kupijo, ker večkrat preplačajo kupljene parcele in je morda ravno kupnina prvi vzrok, da se zadolžijo še na svoje prejšnje posestvo. Odločno smo proti takemu razkosavanju, kajti mnogo poprej trdnih kmetij zgine s površja, mnogo rodbin se požene po svetu in otroci postanejo delavci ter se borno prežive po svetu, ko bi lahko bili na svojem.

Špekulantom je to vseeno; to so grabeži, ki iščejo le dobiček in dobiček.

In če pogledamo na Kranjskem, kje je najti največje špekulante, jih ugledamo v klerikalni stranki, začeni od njih poglavarja do zadnjega kaplana. V večjem obsegu je bil eden prvih špekulantov z zemljišči katehet Janez Smrekar, potem poslanec Povše, ki sta imela pa časih tudi

smolo. Boljše se je godilo dr. Šusteršiču, kanoniku Šiški, ki sta oba spravila po stotisoč kron dobička v žep. Potem sta kaplana umrli Lenassi in Abram na Notranjskem ter še več takih z višjimi uradniki »Ljudske posojilnice« vred. Ljudska posojilnica je nekaj časa poslovala takorekoč kot banka teh špekulantov ter jih zalagala z denarjem, kadar so kupili. Seveda je posojilnica sama delala pri tem dobičke, kajti kar na lepe oči dotičnega založiti stotisočake ni bilo zastoj. Tudi posojilnica sama se peča z razkosavanji zemljišč in riskira kakor riskirajo vsi drugi špekulantje.

Če bi se torej tudi pri nas uvedel zakon, ki bi zaviral špekulativno razkosavanje kmetijskih posestev, bi bilo to prav dobro, toda da bi se dale zadržam pri tem posebne ugodnosti, namreč kreditnim zadržam, bi bilo treba še zelo premisliti. To bi se reklo še podpirati špekulacijo takih zadržam, ki se že zdaj preveč pečajo s tem poslom. Presoditi, kdaj jih vodi dobičkaželjnost, kdaj pa ne, bi bilo težko, kajti vsakdo kupi iz dobičkaželjnosti in tudi proda tako.

Pokazali smo torej, kje je največ špekulantov in odkrili tisto klerikalno svetohlinstvo, ki vidi grehe le na drugih, sam pa veliko večje dela. Zlasti za naše duhovne gospode s črnim ali rdečim ovrtnikom ni nič kaj lepo, če dajejo take vzgled kupninarjev v jemlju, ki jih je Kristus z bičem nagnal. Toda kaj hočemo? V politiki se pokažejo ravno pri duhovnikih najhujše nekrščanske strasti, zato ni pričakovati, da bi se teh strasti ogibali tudi na polju, kjer se dobi denar, denar, denar!

Vojna na Balkanu.

Napetost je ponehala.

Danes teden smo pisali, da moramo najbrže pričakovati, da Avstrija aktivno poseže z oboroženo silo v balkanske dogodke in da je trdno odločena, ako Črnogorci ne zapuste Skadra, pregnati jih s silo iz njega. Do ponedeljka je vladalo po

celem svetu to naziranje in Avstrija je že vse ukrenila, da to stori. Kralj Nikita pa ni samo hraber bojevnik, ampak tudi tudi moder državnik. Uvidel je, da ne more sam ničesar ukreniti, ker se je tudi Italija hotela pridružiti vpadu v Albanijo, zato se je sicer s težkim in krvavečim srcem odločil na prigovarjanje ruskega in francoskega poslanika, da zapusti Skader, ter je to tudi naznanil londonski konferenci. Črnogorska vlada se je temu upirala in je zato odstopila. Kralj je imenoval nove ministre z ministrskim predsednikom dr. Miškovcem na čelu.

S tem je bil odstranjen vzrok oboroženega posredovanja od avstrijske strani in vsi državljani smo se oddahnili, kakor bi se nam težek kamen odvalil od srca. Zdaj bodo naši sinovi in rodbinski očetje vendar enkrat prosti dolgotrajne vojaške službe, saj so nekateri že od novembra in decembra lanskega leta neprestano na meji.

Med Srbijo in Bolgarijo

so se razmere zboljšale. Obe vladi sta se odločili, prepustiti določitev mej Rusiji, kakor sta to že v prvotni pogodbi sklenili. Torej je upati, da se ne bosta sporekli.

Splošni mir s Turčijo

pa še zdaj ni sklenjen. Naloga velevlasti bi bila, to storiti, toda vsled vprašanja glede Skadra se je to odložilo in balkanske države so upravičeno lahko nevoljne, da se tako zavlačuje mirovni sklep. **Pripravljenost Bolgarske pri Čataldži in Bulairu stane bolgarsko državo velikanske vsote. Ali bo Evropa povrnila Bolgarski stroške, ki so ji zrasli vsled popolnoma nepotrebnege cincanja? Ali bo zavezniškim zaradi svoje lastne krivde priznale večjo vojo odškodnino? In če jo prizna iz tega naslova, kako pride Turčija do tega, da bi krvavela za grehe Evrope?** Tudi tu se je pokazalo, da je zavladal kaos povsod, kjer so se vtikali takozvani diplomatje.

Že pa se pojavljajo glasovi nezadovoljnosti. Sofijski »Mir« piše:

Poldrugi mesec je preteklo, odkar so storile velesile, ki so se bavile z mediacijo med obema strankama, prvi korak. Poldrugi mesec je preteklo od onega trenutka in mir še ni sklenjen. Ta neopravičljiva počasnost bi mogla imeti za posledico, da uniči oni mir, ki ga Evropa tako zelo želi, bodisi, da se spopadeta obe sovražni vojski, bodisi, da se pojavijo druge komplikacije na balkanskih tleh. Toda ne glede na te možnosti je treba tudi računati z velikimi stroški za vzdrževanje vojske.

Črna gora zahteva Sv. Ivan Medovo.

Kralj Nikolaj hoče baje zasesti Sv. Ivan Medovo, ker vidi v zasedenju tega pristanišča jamstvo do končne ureditve vprašanja odškodnine ter hoče na ta način tudi pomiriti razburjeno javno mnenje v Črni gori. Kralj vztraja odločno pri zahtevi, da se Skader izroči le pod pogoji materialnih in teritorialnih kompenzacij. Ako velesile tem zahtevam v najkrajšem času ne ugrade, se izvrši preobrat v črnogorski javnosti, zlasti pa v armadi.

Razgled po svetu

Sklicanje državnega zbora.

Po konferenci, ki jo je imel predsednik državnega zbora dr. Sylvester z ministrskim predsednikom grof. Stürgkhom, bo državni zbor skoraj gotovo sklican 15. maja, dočim bo seja načelnikov klubov en dan prej. Kakor so vodilni krogi informirani, bo ministrski predsednik grof Stürgkh v prvi seji podal natančno poročilo o zunanji politiki in o kritičnem položaju v zadnjem času. Kar se tiče denarnih zneskov, ki so se uporabili za vojaške akcije, pravi »Deutschnationale Korrespondenz«, da so vsote, o katerih govori javnost, zelo pretirane. Do zdaj uporabljene vsote ne znašajo 300 milijonov kron. Natančni podatki o tem pa se bodo najbrže izvedeli šele v delegacijah. V poletnem zasedanju bodo predvsem rešili računski provizorij in podaljšanje provizoričnega poslovnika, dočim davčnih predlog pač ne bodo rešili še pred poletjem. Ker nekatere stranke nasprotujejo predvsem dotacijam iz zvišane davka na žganje, se bavijo s predlogom, da se opusti junktim med novelo v dohodarini in novelo o davku na žganje, kakor ga je sklenil finančni odsek. S tem, da bo sprejeta novela o dohodarini, upajo omogočiti uveljavljenje zakona o državnih nastavljenicah, za državo pa četudi majhen dobiček iz omenjenega davka.

Predsednik državnega sodišča umrl.

Dne 2. maja t. l. je umrl dr. Josip Unger, predsednik državnega sodišča v 85. letu svoje starosti. Bil je izboren jurist in naša država izgubi z njim pravo kapaciteto na juridičnem polju.

Samomor morilca Šinasa.

Šinas, morilec grškega kralja Jurja, je izvršil samomor. Skočil je dne 6. maja zjutraj z okna sodnega poslopja in je bil na mestu mrtev.

Amaconke brez volilne pravice.

Angleška poslanska zbornica je z 266 proti 219 glasovom odklonila predlogo o ženski volilni pravici, kar je vzbudilo med sufragetkami divjo jezo.

Besne sufragetke so zažgale cerkev sv. Katarine v južnem delu Londona. — Škode je okrog 240.000 K. Sufragetke so pobegnile.

Armensko vprašanje.

Armenski patrijarhat poroča, da so bili v sandžaku Muš umorjeni od Kurdiv trije Armenci. Kurdi so oplenili tudi neko armensko vas. Poročilo, ki se je prebralo v armenski narodni skupščini, opisuje položaj v Adani kot tako nevaren, da je pričakovati celo pobojev.

Portugalske spletke.

V Laganu se je sestel baje bivši kralj Manuel portugalski z odličnimi monarhisti, da se posvetuje o možnosti zopetne ustanovitve kraljestva na Portugalskem.

Slovenija

s Podržavljenje dolenjskih železnic. Doživeli smo zopet neko zaslugo klerikalne stranke za deželo. Vlada bo podržavila dolenjske železnice in klerikalci se hvalejo, da so to dosegli njih poslanci, v prvi vrsti poslanec J a r c, kateremu naj se Dolenjci za to zaslugo tudi primerno zahvalijo. Dolenjske železnice so bile zgrajene v veliki meri z denarjem delničarjev. En milijon dvestotisoč kron so plačali delničarji in do predlanskega leta niso dobivali nikakih obresti. Sedaj, ko bi delničarji dobivali obresti, jim pa hoče država vzeti še kapital, kajti država vzame od 1. januarja 1912 do končane koncesijske dobe Dolenjske železnice v najem. Najemnina znaša ravno toliko, kolikor se porebuje za vsakoletno obrestovanje in amortiziranje prioritarnih obligacij, torej **postanejo delnice brez vsake vrednosti!** Ker je »Slovenec« to nezaslišano oškodovanje delničarjev proglasil za zaslugo klerikalne stranke, je pričakovati, da se bodo dolenjske občine klerikalnim poslancem primerno zahvalile. Dolenjske občine imajo namreč največ teh delnic. Z veliko težavo so svoj čas spravljale skupaj ta denar, kajti reklo se jim je: če kupite delnice, omogočite s tem zgradbo Dolenjskih železnic, in kadar si Dolenjske železnice opomorejo, se vam bo izdani denar dobro obrestoval. Dolga leta so čakale občine, zdaj pa, ko bi lahko imele obresti od delnic, pa vzame država ne le železnico, ampak tudi kapital delničarjev. To je čisto navadna konfiskacija za-

sebnega premoženja. Kaj takega se še na Turškem in v južnoameriških republikah ni zgodilo. Najbolj bodo to občutile dolenjske občine, kajti skoro vsaka ob železnicah ležeča občina ima več ali manj teh delnic. Ker pravijo klerikalci sami, da je njih zasluga, da bodo delničarji izgubili svoj kapital in s tem občine en del svojega, v tem papirju naloženega premoženja, se pač spodobi, da prizadete občine klerikalnim poslancem primerno izrazijo svojo hvaležnost. Med pametnimi ljudmi bi bilo najprimernejše sredstvo, mokra cunja.

s Občinski zastop v Toplicah je razpuščen in za gerenta je imenovan neki Pezdirc v Spod. Sušicah, toda županijski urad ni pri gerentu, ampak v župnišču, kjer je za občinskega tajnika topliški kaplan, oni, ki izprašuje grde svinjarije v spovednici. Ako se je to dovolilo — namreč deželna vlada — potem se že vse neha. Naj vendar deželna vlada povsod razpusti občinske zastope in namesti za gerente župnike in kaplane, saj bolj poslušne dekline klerikalne stranke ni na celem svetu kot je naša kranjska vlada. Kmetje naj pa nimajo nič govoriti v svoji občini, ampak naj bodo ponižni hlapci župnikov in kaplanov, katerim se še cedi mleko od ust. Daleč je že prišla naša občinska avtonomija, še dlje pa naša vlada, ki se je udinjala klerikalcem. To utegne roditi še lepe sadove med občinarji, ki si ne bodo dali vzeti v ustavi zajamčenih pravic.

s Važno za gospodarje, oziroma starše. Oni, letos k vojakom potrjeni brambni obvezanci ali njih svojci, ki nameravajo prositi za kako ugodnost v izvrševanju vojaških dolžnosti, pa tega še niso storili, se v njih lastno korist s tem opozarjajo, da to nemudoma store in sicer je vlagati prošnje za priznanje ugodnosti po §§ 30. (posestniki podedovanih kmetij) 31. (vzdrževalci rodbin), 32. brambnega zakona (posestniki kmetij ali vzdrževalci rodbin, kjer manjka vseh pogojev §§ 30. ali 31.) najpozneje do 30. julija t. l. in prošnje za priznanje ugodnosti po § 37. brambnega zakona (premestitev v nadomestno rezervno kot »številni«) pa najpozneje do 15. septembra t. l., sicer bo prepozno.

s V obrambo kužnih boleznih razglajena je ravnokar postava z dne 14. aprila 1913 št. 67 drž. zakonika. — Pojav kake kužne bolezni (legar, difterija, koze, koler, kuga, trahom, smrkavost, steklina itd.) naznaniti imajo hišni gospodarji, gostilničarji, strežniki bolnikov, zdravniki itd. takoj pristojnemu županstvu ali politični oblasti (eventualno brzojavnim potom), katero bo nemudoma vse potrebno v obrambo razširjenja teh boleznih ukrenilo po natančnih navodilih te postave. Malim obrtnikom, malim kmetovalcem, delavcem, kateri delajo proti dnevni ali tedenski plači, slednjič splošno vsem onim, kateri nimajo dohodkov v letnem znesku 1200 K in so osebne dohodarine oproščeni, dovoli država podporo do 60% navad-

ne običajne dnine, ako so imeli vsled oblatvenih ukrepov v obrambo kužnih bolezni kako škodo, katero imajo v 30. dneh po izdani oblastveni naredbi pri okrajnem glavarstvu naznaniti. — Prestopke glede naznanila kužnih bolezni sme politična oblast kaznovati z denarno globo do 100 kron, oziroma z zaporom do 8 dni.

s Vrtnarska šola. Na občnem zboru tega društva so bili izvoljeni sledeči odborniki — kot svetovalca gg.: Flere Anton, trgovski vrtnar v Kamniku; Herzman-sky Franc, umetni in trgovski vrtnar v Ljubljani; kot pregledovalca računov gg.: Aparnik Franc, fotograf in posestnik v Kranju; dr. Podgornik Karel, odvetnik v Gorici. Voditelj je na kratko razložil nalogo društva, predložil društvene račune ter poročal o dosedanjem delovanju in o delu, ki naj bi se izvršilo v prihodnosti. Sklenilo se je: 1. da se odobre predloženi računi; 2. da naj se za toliko časa preneha z izdajanjem društvenega glasila »Priatelj narave«, da se društvo nekoliko opomore in da naj se tudi v bodoče list izdaja le obstoječim sredstvom primerno; 3. naj se največ truda posveti nabiranju denarja za nakup društvenega vrta, ker bi bil ravnolasten vrt največjega pomena za društveni napredek; 4. po možnosti naj se delajo v različnih krajih posvetovalni sestanki; 5. čez tri ali štiri mesece naj se skliče v Ljubljani izvanredni občni zbor.

s Binkoštna veselica v Postojnski jami. Kakor običajno, se vrši tudi letos na binkoštni ponedeljek, dne 12. maja, v Postojni velika jamska veselica. Vsi velikan-ski podzemeljski prostori bodo ta dan vse-skozi čarobno električno razsvetljeni, več godb bo sviral po raznih jamskih dvorana-h, na plesišču se bodo vrteli plesaželjni občudovalci podzemeljskih krasov. Jamska c. kr. pošta bo uradovala, sploh obeta biti Postojnska jama ta dan središče zabave in veselja. Tudi za telesni blagor p. t. občinstva bo v vsakem oziru najboljšo preskrbljeno. Ta dan bodo vozili v Postojno razni posebni vlaki po znatno znižanih cenah in sicer odhaja posebni vlak iz Ljubljane ob 12. uri 40 minut popoldne in je na ta način dana p. t. zletnikom prilika obedovati doma, kar je vsekako velika udobnost, ker so ta dan vse gostilne in restavracije v Postojni prenapolnjene. Nihče naj ne zamudi ugodne prilike udeležiti se jamske veselice ter si hkrati ogledati podzemeljske krasote svetovnoznane Postojnske jame. Veselica se vrši pri vsakem vremenu in se prične ob 3. popoldne. Vstopnina znaša 3 K za osebo.

s Defravdanj Polajnk v Ljubljani. Bivši knjigovodja, ki je pri »Zadružni zvezi« v Ljubljani poneveril 40.000 K in potem ubežal v Ameriko, je priromal v soboto v spremstvu žandarmerije nazaj v Ljubljano, kjer so ga dobro spravili v celico deželnega sodišča. Preiskava bo le malo časa trajala, torej pride Polajnk že najbrže ta mesec pred porotnike. Denarja

se je še precej dobilo pri njem, majka samo 11.000 K. Toda, koliko bodo stale poizvedbe in transport, se še ne ve, in »Zadružna zveza« bo najbrže le majhen znesek dobila nazaj.

s Velika avtomobilska nesreča na Glincah pri Ljubljani. V četrtek dopoldne se je prigodila na Glincah avtomobilska nezgoda avtomobilu dež. poslanca Galleta, graščaka iz Bistre. Na avtomobilu je bila njegova soproga, oskrbnik in šofer. Avtomobil se je hotel izogniti nekemu kolesarju in potem neki deklici, a se je pri tem zadel v kapelico ter vrgel gospo Galletovo v železno mrežo kapelice. Gospa se je precej znatno poškodovala, oskrbnik in šofer sta bila le malo ranjena, tako tudi kolesar, ki se je nekaj poškodoval na rokah in nogah. Pravijo, da avtomobil ni vozil hitro.

s Črna gora in albanska obala do Drača in Albanija do Ipeka, Sandžak Novipazar, del Srbije, Bosne in Hercegovine se vidi na zemljevidu, ki ga je izdala tvrdka G. Freytag & Berndt na Dunaju. Zemljevid je jako pregleden in se dajo na njem zasledovati vsi novejši politični dogodki. Vrisana je tudi meja Albanije kakor jo je nasvetovala londonska konferenca. Zemljevid stane 60 v (s pošto 70 v) in se dobi va v Narodni knjigarni v Ljubljani.

s Kakor nadkriljuje sokol vse ostale ptiče, tako nadkriljuje vse ostale kavne pridatke Kolinska kavna primes. Njena kakovost je neoporečno najboljša; le s Kolinsko kavno primesjo se da napraviti najboljša kava. In obenem je Kolinska kavna primes edino pristno domače blago te vrste, kajti Kolinska tovarna v Ljubljani je edino tako podjetje na celem slovenskem jugu. Opozarjamo vas, da pri nakupu pazite na varstveno znamko »Sokol«, ki jamči za izvrstno kakovost in za domače blago!

o Dolenjske novice o

d Sv. Križ. Tel. društvo Sokol Kostanjevica - Sveti Križ priredi v nedeljo, 11. t. m. pešizlet na Stojdrago v občanskem kroju. Prijatelji sokolstva se vljudno vabijo. Na zdar!

d Vače. Naš Majdič je tako strankarsko zagrizen, da ne more nobenega videti, če v njegov počen rog ne trobi. Svojo strankarsko zagrizenost stresa še v šoli nad našimi otroci. Otroci iz naprednih hiš morajo več znati, pa še ni zadovoljen z njimi. Če hoče kak fant ali dekle mir imeti pred Majdičem, se mora zapisati k čukom ali pa k marinaricam. Čuki in marinarice smejo vse uganjati, ker Majdič noče videti klerikalnih grehov. Dobro nam je še v spominu, kako potuho je Majdič dajal organistu, dokler mu ni njegova nevesta ušla. Nikoli še ni Majdič nič rekel, če so v kaki klerikalni gostilni plesali ali pili do jutra in se pretepali. Da so le z Majdičevo

stranko volili, pa so bili vsi klerikalni grehi blagoslovljeni. Na poti iz Široke seti gre Majdič vselej mimo klerikalne hiše, kjer točijo na kontrabant žganje. Majdič se ne bo nikoli čez to pritožil, ker je gospodar cerkveni ključar in bere »Domoljuba« in s klerikalci drži. Neki revež iz Vač je pa hotel na Slemšku v postu par vinarjev zaslužiti in Majdič ga je naznanil, ker ni imel patenta. Majdič se vedno ujeda čez našega naprednega župana, ki mu ni mogoče kaj očitati. Čebela je pa zagrizen klerikalec in Majdič je zanj agitiral. Majdič bi moral potem tudi skrbeti, da bi se Čebela občinskemu revizorju z doma ne odtegnil, ko je prišel 7. aprila letos revidirati. Tega ne bo Majdič nikoli vedeti hotel, saj Čebela zabavlja čez naš list »Slovenski Dom«. Če Majdič sliši le eno besedico o »Slovenskem Domu«, postane razkačen kakor puran, ki mu pokažeš rdečo cunjko. Gospod župnik nas lepo pri miru pusti in mi mu damo mir, pa ga vsi spoštujemo. Majdiča tudi to jezi, ker imamo naprednjaki gospoda župnika radi. Naj še Majdič neha pohajati po gostilnah in naj se ne ukvarja s čuki in Marinaricami, naj pusti politiko in posojilnice, nam kmetom naj daje dober zgled in naj opravlja samo cerkvene stvari, potem pa vsa naša srca pridobi. Prej pa nas ne bo premagal, ga je še premalo. — Vačan.

d Iz Radeč pri Zidanem mostu. V nedeljo, dne 4. maja smo imeli Slovenci shod na Zidanem mostu. Obenem so imeli tudi Nemci svoj shod pri Ig. Moserju, ker bi radi šulferajnsko šolo vrinili na Zidani most, češ, da je baje strašno potrebna. Pri odhodu na kolodvor je bilo treba seveda malo hajlati. Slovenci, ki nimamo zamašenih grl, smo dali svojemu ogorčenju duška s tem, da smo jim krepko odgovarjali z »Živio- in Na zdar« - klici. Ali glej ga spaka, s tem smo se pa strašno zamerili neki tukajšnji dami, ki se je ravno takrat od nekod pripeljala. Dejala je, da bo že Radečane dobro poznala. Toliko časa ste že pri nas, gospa, da lahko veste, da Slovenci nismo »Weltspracherji«, kakor ste Vi, ko trdite, da je nemški jezik svetovni jezik. Blagor bolnim na duhu! Gospa, kar pojdite z vašim svetovnim jezikom nazaj na Koroško, od koder ste prišli, mi vas ne bomo prav nič pogrešali. Slovenci delujemo na to in stremimo za tem, da se v naših krajih omeji nameščenje takih ljudi, ki Slovence žalijo. Kaj zlodja se vi, gospa, tukaj med Slovenci vrtite, ko greste lahko s svojo »Weltspracho« po vsem svetu? Svetovali bi vam, da greste najprej nekaj časa v Sibirijo, da se vam vaši razgreti možgani in razburjenost od pretečene nedelje malo ohladi. Toliko za sedaj, drugič, če bo še kaj treba, se bo pa vaše cenjeno ime bliščalo na papirju.

d Iz Št. Janža. Svet misli, da so Šentjanci že vsi pospali, ker ni nobenega glasu od njih. Veliko bi bili lahko pisali, pa rekli

smo enkrat, da je bolje, če za nekaj časa odnehamo. Mislili smo, da nam bo pustil naš »prijatelj« Bajc v miru »Slovenski Dom« — holt! — »ta prokleti, hudičev, svinjski Dom«, pravi on. Sad njegovih »pridig« smo imeli priifko občudovati pri posredovalnem uradu. Neka ženska je zmerjala možake z barabami in je potem rekla, da je to slišala od župnika na prižnici. 24 ur je »lon«. Ni čuda potem, če tudi župnika ljudje k sodnji spravljajo. Kristusovi namestniki imajo dolžnost oznanjati ljubezen in mir, pri nas se pa zmerja in dela prepir. Ne bomo se dalje v stvari spuščali, le to naj govori, kakšne duhovnike imamo pri nas. **Župnik Bajc je bil pred kratkim obsojen na 10 dni zopora ali 100 kron kazni. Kaplan Kavčič se je pa poravnal za 50 K in povračilo vseh stroškov.** Ta mož še ne ve, da se navadni ljudje odkrijejo, če stopijo v sodno dvorano. Šentjanški dopisnik je pa pripravil »Domoljubovega« urednika ob 150 K in vse stroške, ker je razžalil Ivana Potočina iz Št. Janža. Naj bo vesel, da se je tako poravnalo, ker take stvari pridejo navadno pred poroto. Tako se zdaj vidi, kakšni so naši klerikalci, da jih mora sodnija preganjati. Radovedni smo, kaj poreče na to škof? Še nekoga bi lahko potipali in mu pregledali njegove katoliške obisti. To je tisti slavni dopisnik S. D., ki se je hotel skriti za Ljubiška, pa mu ni »poratalo«. Še čakamo, da popravi svoj greh, a dolgo ne bomo. Vsaka lumparija mora biti kaznovana in tudi tista bo! Še druge reči so, ki bodo naše oddaljene kmečke prijatelje zanimale. Po cesti stopata dva človeka. Naprej gre mož in sveti, za njim stopa duhovnik in nese bolniku zadnjo sv. popotnico. Naenkra se ustavi, iz žepa potegne steklenico in potegne krepko »ta kratkega«. Da pa ne bi mož »opešal«, dobi še on požirek »gajstnega«. Ali ste že kdaj videli, da bi se duhovnik med svetim opraviлом nacejal z žganjem in še dajal drugim piti? Vidite, to se dela v blaženem Št. Janžu, kjer je župnik Bajc dušni pastir. In mislite, da reče kaj škof na to? Potem se pa čudijo ljudje, da vera peša. Našteli bomo enkrat vse dogodke iz Bajčevega in Kavčičevega življenja lepo po vrsti in ljudje naj sodijo potem, ali se dela res za **vero**, ali za gnušno kranjsko politiko in nikoli polno bisago. Pustite pa ljudje dve cunji, ki hodita v Št. Janž. To sta »ptujska giftna krotka« ali »Štajerc« in pritepeni nemčurček »Domačin«. Proč s takimi listi iz slovenskih hiš. Naročajte temveč »Slov. Dom«, ki vam prinaša obilo vsakovrstnih novic. — Pridobite novih naročnikov!

d Iz Šmihela pri Novem mestu. Naš sloveči Štefan se je komaj malo uživel v naše razmere in kot novo pečeni župnik malo poredil, tako da mu spodnje perilo, ki so mu ga kupile prečinske marinarice v slovo, da ne bo šel tak v novo faro, že dela tesnobo okrog kolka in še malo nad kolkom, pa glej ga spaka, že postaja srbo-

rit kot je bil v Prečini še kot kaplanček. Tam mu ni bilo zameriti. Zakaj njegov gospodar, skopi Tone, je že tako skrbel, da je Štefana pošiljal kvečjemu na daljna obhajila, vse drugo pa, kar kaj »notri nese«, si je nadpastir Tone zase pridržal. Fara je majhna, opravka za kaplana malo, časa za pohajkovati več kot odveč. Zato pa Štefan ni le sam pisaril v »Domoljuba«, ampak je ustanovil tudi šolo za krščanske dopisnike, izmed katerih so najbolj napredovali Mala - Ritušovi potomci iz Dalj. Kamenic. Ti plemeniti Mala - Rituši so tudi po Štefanovem odhodu prevzeli apostolstvo prav krščanskega dopisovanja. Štefan je lahko ponosen na svoje apostole. Če došle še niso pokazali luči svojih talentov tudi javno, to še ni noben dokaz, da Mala-Rituši možkega in ženskega pokoljenja sploh nimajo talentov za tako apostolsko delo. Gotovo se nanj pripravljajo z dolgim postom, po vzgledu vseh velikih talentov, predno so javno nastopili. — Ali kaj pa nas Šmihelčane brigajo ti prečinski Mala-Rituši? O, brigajo nas iz več razlogov! Prvič zato, ker je naš Štefan s svojim srcem še vedno pri njih, ker nam bo treba za maše plačevati, da ne bo venomer hodil nazaj v Prečino. Naš pokojni župnik, ki je imel tako vse v redu, vendar ni imel nikdar časa, pohajkovati po sosednjih farah, še takrat, ko je moral iti, je težko zapustil naš farovž. Štefan pa, ki bi kot novinec imel vendar dela čez glavo, je vedno na cesti; kot konjsko figo ga lahko najdeš povsod. Zadnjo soboto sem se odpravil, da grem k njemu k spovedi. Sem dejal, v soboto popoldne bo vendar doma. Pa ga le ni bilo. Šel je zopet na obisk svojih starih znancev v Prečino. Ali hodi tja k Tonetu, da ga ta pouči, kako se ima zadržati kot novi župnik, n. pr. če je treba kakšno hranilno knjižico dobro spraviti, ali pa hodi svoje Mala-Rituše poučevati, kako naj na namesto njega na katoliški podlagi napadajo poštene ljudi po »Domoljubu« in bogve kod še drugod. — In da pridemo na pravo pot, Štefan je že tudi med nami začel vojsko po »Domoljubu«. Zadnjič je opisal »dobrega deželnega očeta«, ki je našo faro za 1. april počastil s svojim obiskom. Ta slavospev o dobrem očetu je razburil naše katoliške očete, posebno pa Štemburja, kot prvega med vsemi dobrimi katoliškimi očeti v naši fari. Dr. Šusteršič še nima nič posebnega pokazati, da bi bil dober oče. Kvečjem to, da so njegovi potomci nemčurji kakor je bil svojčas tudi oče, da je že marsikateri družini s svojim »nepriustranim« srcem oropal očeta in mater z otroci vred pahnil v revščino i. t. d. Naš dobri oče Štembur pa imajo že na svojem tolstem katoliškem licu pokazati znamenje, da so res dober katoliški oče. Iz same ljubezni do svojega prvorojenega sina so ga dobri očeka nekoč z »blagoslovljenko« pregajali po oštariji, fant, ki ni prijatelj blagoslovljenk kakoršne rabijo oče Štembur pri izvrševanju svoje

očetovske ljubezni, je skozi okno prvega nadstropja skočil na cesto, padel na trebuh, kar je bilo pri vsi nesreči še njegova sreča. Zakaj očeka Štembur so mislili, da jim je fantiček po drugi strani ušel, zato so hoteli za njim proti vrtu. Čeravno imajo štiri oči, vendar v svoji preveliki ljubezni do svojega prvorojenca niso videli bodeče ograje, ki jih je tako ljubeznjivo sprejela, da jim je razparala lep del tolstega katoliškega mesa na obrazu. Na mestu, kjer se je to zgodilo (namreč a obrazu), je nastal pozneje spomenik na dobrega katoliškega očeta. Če ta spomenik, ki še danes stoji na obrazu, ne laže o tej zgodbi o dobrem očetu, tedaj sem vam resnico povedal. In bi še marsikaj lepega povedal o tem dobrem očetu, ampak ker upam, da bo to namesto mene opravil naš Štefan, se bomo prihodnjič raje kaj pomenili o lažnjivem Klukcu in o resnicoljubnem angelu varuhu naših lepih šolskih sester. Štefan, ti si začel, a glej, kako boš končal!

d Iz Prečine. V nedeljo so pri nas kolovratili trije klerikalni odrešeniki iz Ljubljane. Z njih evangeliji se bomo še pečali, posebno ker je Janez Evangelist dr. Krek pripovedoval, da je prišla k njemu neka tercijalka k spovedi in mu povedala, da je z nekim naprednjakom grešila in da je iz tega greha nastal sad, za katerega se nezakonski oče ni veliko brigal. S tem je pobožni Janez Evangelist hotel našim kilmavcem povedati, kako pregrešni so liberalci. Ker to zgodbo pripovedujejo pri »predavanju« navzoči klerikalci, skoro težko verjamemo, da bi bil sicer prefrigani dr. Krek tako budalost zagrešil, ko vendar ve, da mu lahko postrežemo z neštetimi, še hujšimi vzgledi, ne samo med posvetnimi klerikalci, ampak kar mora može na katoliški podlagi še bolj zbosti v srce, da bi lahko po imenu navedli tudi božje namestnike, ki zapeljujejo dekleta, potem jih izročajo kakšni šintarici, da spravi sad blagoslova v kraj, kjer se ne rode nezakonski otroci, ampak — gnoj. Saj še zdaj ni pozabljeno, kako je ravno v našo faro zahajal neki sveti pater na »kislo mleko« — ki se je čez 9 mesecev tako skisalo, da ga je otrok zapeljanega dekleta lahko sesal. Pa še nekaj bolj zlahtnega iz novejših časov bi Janeza Evangelistu lahko zabrusili v obraz, če je bil res ali tako neumen, da mu bodo klerikalci verjeli, da je po takih vzgledih soditi liberalce, ali pa če on smatra naše klerikalce res za tako neumne, da sami ne vedo, da se v tem oziru gode največje svinjarije ravno v klerikalnih vrstah. Če je dr. Krek imel res tako »predavanje« v izobrazbo naših klerikalcev, potem mu moramo biti le hvaležni. Kajti doslej se s takimi osebnimi stvarmi nismo hoteli pečati. Če se je pa klerikalni apostel iz Ljubljane, dobro vedoč, kaj je njegov duhovni brat, stolni vikar in trgovec z lurško vodo, **Luka Smolnikar**, počenjal z ljubljanskimi dekleti, podal na tako pot dokazovanja, kakšni so liberalci, nas je na-

ravnost prisilil, da zaobrnemo orožje, ki ga nam je vsilil v roke, proti njemu, oziroma proti našim klerikalcem samim. Če se naših kdo pregreši, mu ni zamere, ker smo liberalci že tako in tako »ferdamani«, naj lepo ali grdo živimo. Ampak če se kakšen klerikalec pregreši, to je pač od sile grdo in pohujšljivo. Zakaj, samo sv. pismo pravi, da oni, ki stopi med Kristusove vojščake — in to ste vendar vsi vi klerikalci — ta sploh ne more več grešiti, ker ga milost božja obvaruje vsakega greha, kaj še le tako grdega, kakor je ta, dekleta zapeljavati. Ker pa je dognano, da z duhovniki vred, ki imajo namesto starih kuharjev, najrajši le mlade kuharice, največ ravnoklerikalci sploh na ta način greše, potem moramo sklepati, da se jih božja milost hudo ogiblje in da imajo vso vero le v svojih umazanih ustih, pod kožo pa so še bolj krvavi, kot smo mi drugi. Kakor rečeno, o tem zanimivem evangeliju, dozdevno iz ust Jan. Evangelista dr. Kreka, se hočemo še bolj natanko prepričati. Tudi s poročilom glede ustanovitve čukov, kot angel-varuhov našim marinaricam, hočemo še počakati. Današnje poročilo moramo skleniti na naslov naših naprednih mož. Z globokim obžalovanjem obsojamo mlačnost in brezbriznost naših vodilnih mož, ki jim je tako malo mar, kaj vse počnejo naši nasprotniki. To je čisto napačna taktika, pustiti take shode, kot so bili v nedeljo, brez vsake kontrole od naše strani. Dokler se bo samo po gostilnah zabavljalo čez klerikalce, obenem pa z njimi popivalo, da teče vino iz mize po tleh, toliko časa je zastoj misliti, da bomo kaj posebno napredovali. Lep vojskovodja bi bil to, če bi se prav nič ne brigal, kaj počne njegov nasprotnik v drugem taboru. Ga ni naprednega shoda, da bi ne bilo vsaj nekaj klerikalcev zraven. Imajo tudi čisto prav — s svojega stališča seveda. Pri nas pa se klerikalnih shodov ogiblujemo, ker se eni sramujejo javno pokazati med klerikalci, zopet drugi pa mislijo, da so vso modrost že vzeli v zakup, če po gostilnah zabavljajo čez klerikalce, in zopet tretji pravijo, ej, kaj to nas briga, naj klerikalci delajo med seboj kar hočejo. Eno in drugo in tretje pa je čisto napačno. Prišli so resni časi, ki nas silijo, da se nevstrašeno tudi javno pobrigamo za vsak korak, ki ga stori naš nasprotnik.

d Iz Ponikev. — Dobropolje. Kuga v dobropoljski kaplaniji. Predzadnji »Slov. Dom« je v dopisu iz Ponikev zadel pravo struno. Vsi Dobropoljci, izvzemši nekaj Jurčkov in Čukov, so zaploskali in rekli: Čas je že bil, da je »Slovenski Dom« odkril resnico ter pokazal dobropoljskega Andrejčka v pravi luči. Dalje so rekli Dobropoljci: Čas je tudi že prišel, da bi Andrejček že iz Dobropolj šel, sicer bo s svojim očetom vred okužil celo faro. Kakor je že »Slov. Dom« omenil, je pri sv. maši v Podgori po končani maši kar izpred oltarja začel celo vas Podgora

sramotiti. Rekel je: Tukaj pri vas se je začela kuga, grozna kuga, imate take žene in dekleta, da so zanesle kugo v vašo vas. Rotil je može, da bi morali to preprečiti, ter obkladal celo vas s psovkami. Andrejček, po kom pa je bila prišla kuga v našo vas? Ali ne ravno iz tvoje kaplanije in po tvojem očetu? Ali bomo vsi Podgorci na straži stali, da ne bo mogel tvoj oče k svoji ljubi, kateri je vse obljubil: denar, zakon in preskrbo. Ali ne bi bilo bolj pametno za tebe, da bi doma očeta posvaril, kakor da si samega sebe in svojo kugo raznesel po celi fari? Mislil si, da boš s svojim jezikom vse plačal, pa ne bo šlo tako. Vedi, da obljuba dela dolg, delo pa plačilo. Vedi, da se usoda maščuje, in je prišel čas, da se tudi nad teboj. Dosti si si že tu pri nas zaslužil, dosti obrekovanja nad poštenimi ljudmi napravil, sedaj si pa misli tako, da čez sedem let vse prav pride. Že v Ribnici si enako kakor pri nas delal, vedno le razprtije in sovraštvo s svojim obrekovanjem, tukaj delaš ravno tako, toda pri nas ti plačilo ne izostane. Nič ne pomaga, da se pereš v »Domoljubu«, kjer si podpisal Jurčka. Povemo ti vsi Dobropoljci odkrito, da takega kaplana še nismo imeli. Ti si kaplan samo za desetice, pri vsakemu društvu samo fehtaš. Letos bi bil rad celo od ženinov tolarje pobral, pa vendar ti še vedno manjka, da ti morejo še za sukno skladati. V »Domoljubu« se po Jurčku izgovarjaš, da ni res, da bi bil tepen, da dobi 500 kron, kdor to dokaže. Sedaj ti povemo to-le: Petsto kron položi pri krčmarju Klincu in zraven pa izjavo, da Jurček ne bo tožil za to, ker je bil tepen in kako je moral bežati. Potem boš takoj zvedel, kdo je bil tisti. Vemo, da sam Jurček ni tako prebrisan, ker v Dobropoljah je že ta pregovor, da ime Juri ni za Dobropolje, da je vsak tega imena, ako ni neumen, pa trapast. Pri našem Jurčku pa je najbrž oboje. Vendar bi ga pa ti znal napeljati, da bi nas s tem vjel. V cerkvi kaplan Andrejček vedno ponavlja, da ima Jurček 500 K pripravljenih in da naj se zglozi, kdor ga je tepel. Položi jih tam, kakor smo rekli, pa boš takoj zvedel. Sicer pa so že zdavno minuli časi, odkar nima Jurček niti pet kron gotovine; pač pa vemo, da je že v posojilnici precej zamazan in je njegov kapital šel za neumnosti rakom žvižgat. Jurčka grozno zanima, ako »Slov. Dom« kaj od njega piše. Pozimi, ko je bilo od njega notri par besed, je takoj prosil soseda, naj mu ga posodi. Njemu je prepovedano brati, mu odgovori sosed, ali Jurček je le prosil: Saj bom šel precej k spovedi in bom povedal, samo bral bi ga rad. Take so torej spovedi pri teh ljudeh. Končno je obljubil Jurček, da bo za to spomlad prišel celo kmetijo vole gonit ali kleščarit, in potem mu ga je sosed dal prebrati. Torej vidite, kolike vrednosti je »Slovenski Dom«. Za eno številko gre več dni delat, samo da ga bere. Iz tega vidimo, da Jurček ni preveč pameten. Tudi gosp.

župnik je v nedeljo namesto cerkvenega govora prevzel nalogo, zagovarjati kaplana Andrejčka, češ, da je tudi kaplan človek ter krvav pod kožo, in da se njemu ne sme vse za zlo vzeti. Gosp. župniku povemo samo to: V Dobropoljah je ena sama kaplanija in sicer v fari, ki šteje okrog 6000 duš. Ali mora biti potem v kaplaniji vse slabo? Na novega leta dan ste rekli, da bi bila umestna bela zastava, ker ni bilo v letu 1912. v Dobropoljah nobenega nezakonskega otroka. Sedaj po treh mesecih se pa ravno v kaplanijo hodijo babe kregat in obetat tožbo. Ali je to za faro častno? Kaj bi pa bilo, če bi bilo po vseh hišah tako kot je v kaplaniji? Kakšno zastavo bi pa vi potem v Dobropolje postavili? Vedno naglašat, kakršni so starši, taki otroci, in res se je tudi v kaplaniji najbrž to uresničilo. Pravite: škof je »Slovenski Dom« prepovedal in vendar sem zvedel, da v moji fari kakih 40 ljudi bere ta list. Ne samo 40, večinoma vsi ga radi bero, ker pove resnico. In kakor pri nas pove resnico, tako jo tudi drugod pove. Zato mu pa tudi verjamemo. Ali mislite, da smo tako neumni, da kar bo škof rekel in kaplan, da je smrtni greh, pa bomo verjeli? Ne, motite se! Mi imamo za greh to, kar nam vest očita, ne pa, kar vi rečete! Vedite, da nismo samo v Dobropoljah v šolo hodili, da bi nas vi vlekli. Mi lahko beremo kar hočemo. Svetujemo vam pa samo to: Veliko lažje boste kaplana oprali, ako ga poženete iz kaplanije in iz naše fare; kaplanijo pa razkužite, da ne bo prihodnji kaplan dobil zopet to bolezen in da ne bo zanaprej več po Dobropoljah teh pogovorov, kako in kaj se je bilo zgodilo. Gospod župnik, za vas je pa najboljše, da na prižnici o tem molčite, saj smo že vsi to prej vedeli in ni vam treba to v cerkvi praviti, kaj je bilo tisti ženski obljubljeni in da zdaj, ko ni dobila, hodi okoli, da bo tožila.

d Iz Št. Vida pri Zatičini. Klerikalni odrešeniki, na čelu jim deželni finančni ministrček dr. Lampe, so pretečeni mesec zopet okoli nas slepomišili zaradi naprave vodovoda. Gori od Višnje gore pa doli do Trebnjega in še čez hrib notri v Dobrnice ga bodo izpeljali. Kdor jim tega ne veruje, naj le vpraša Suhokranjčane, ki po 2 do 3 ure hoda nimajo nobene vode, česar pri nas, hvala bogu, ni, katerim so ravno isti odrešeniki že zdravno delali ravno take obljube in načrte, pa do danes so vsi ti vodovodi ostali le pri pozabljenih obljubah in načrtih. Kdor misli, da ne govorimo resnice, se lahko prepriča skoro iz vsake številke »Domoljuba«, kjer klerikalci po Suhi Krajini tarnaajo in povprašujejo, kdaj bo kaj z obljubami. Na to Suho Krajino se tu namenoma sklicujemo, da vsi tisti, ki klerikalcem sploh še kaj verjamejo, sami izprevidijo, koliko so vredne klerikalne obljube. Da SuhaKrajina res in nujno potrebuje pitne vode, pa tudi vode za živino in pranje, to je že stara, tudi preko naše dežele znana stvar. Nemara da Kraševci na Notranj-

skem Krasu glede vode niso taki ubogi reveži, kakor so ravno ti naši sosede v Suhu Krajini. Če kakšni kraji v naši deželi res in nujno potrebujejo naprave vodovodov, so to gotovo v prvi vrsti naši Suhokranjčani. Ali ravno zato, če se slavni deželni odbor v teku toliko let niti teh največjih revežev ni usmilil, kako naj se mi zanašamo na take obljube. Sicer bi bili hvaležni, če bi se ravno glede nas, ki smo tudi zdrave pitne vode potrebni, res napravila izjema. Ali možje Šentvidčani! Nikar ne pozabite, da je bil vodovod že pred leti nam ugotovljen, da pa je bil ravno naš beneficijar tisti, ki nas je glede naprave vodovoda toliko časa strašil, da smo preklicevali, kar smo že podpisali. To naj bi bil vsakemu, ki takim obljubam verjame, resen opomin, da ti odrešeniki nimajo resnega namena s svojimi obljubami, ampak da na ta vodovod love le človeške ribice za prihodnje deželnozborske volitve.

d Popotnik po Vavtovški in Prečinski Straži. Moj prijatelj vavtovški »šomošter« Franc Štular je s svojim, na katoliški podlagi zrejenim trebuchom, kakor kakšna tovorna lokomotiva, sopihal nasproti velemožnemu poslancu Jarcu. Tri korake pred njim je postal kakor rekrut pred svojim kaprolom, napravil poklon, da se je slišalo pokati kosti in rebra zadej in spredaj. Velemožni je obstal, očitno ponosen na vdanost enega tistih, na katere je bržkotne Cankar mislil, ko je spisal svoje »Hlapce«. Podal mu je roko, France bi jo bil rad poljubil, pa ker sem jaz preblizo stal, se je le še enkrat priklonil blizo do tal; dalje mu namreč trebušček ni dopustil. »Kje je bila Vaša velemožnost, če smem vprašati, Vaš pokorni sluga?« — »Ej, malo sem po topliški fari kontroliral našo armado, če je vse v redu. Zdaj smo razpustili občinski odbor v Toplicah — to seveda še med nama ostane, kajti oficijelno bo to še le prihodnje dni razglašeno. Drugače se teh vražjih liberalcev nismo mogli znebiti. Zdaj bo njih večina v odboru šla rakom žvižgat.« — »Si dovoljujem ponižno pripomniti, velemožni gospod poslanec, da ste napravili imeniten bojni načrt, ko ste to občino razkosali. S tem je Klinčeva stranka v Soteski ne le odžrla liberalno večino v Toplicah, ampak podlegla bo tudi v svoji novoustanovljeni občini, posebno če je res, kar sem slišal, da je vendar enkrat tudi soteškega župnika sam sv. duh razsvetlil in je z dušo in telesom prestopil v naš tabor.« — »Brez skrbi, kar se tiče soteškega župnika. Ta je zdaj naš, ker mora tudi biti, sicer bi ga bil škof poslal kam v kraške hribe pokoro delat. Te nove volitve morajo pokazati, v koliko smemo župniku zaupati. Ta Klinc pa, mislim, da nam ne bo delal sitnosti. Je previden mož, ni bil zastoj notar v Ameriki. Doslej je nam lahko nagajal, ker je imel v župniku oporo. To smo mu zdaj z božjo pomočjo in škofovim blagoslovom izpodbili. Klincu ne kaže drugega, kakor s svojimi pristaši se pridružiti k župnikovi

stranki. Sicer pa, če bi le kaj sitnaril, zakaj pa ima župnik na razpolago strašilo o peklenkem ognju in hudiču, in zakaj ne bi na prižnici pridigal grožnje, da, kdor z nami ne voli, tistega na zadnjo uro ne pride obhajati. Kaj pa naš kmet razume, da je to vse skupaj prazno strašilo? — »Vse lepo in prav, gospod, velemožni poslanec, ampak jaz se le bojim, da se glede Klinca vendar le motite. Klinc je trd in trdi so tisti, ki ž njim drže. Posebno nevaren pa je, ker je po svojem prepričanju bolj veren, kakor smo mi drugi. V tem oziru mu tudi župnik ne more blizo. Jaz vem, kako je bil takrat hud, ko je »Jutro« pisalo, da Kristus ni umrl na križu, ampak samo omedlel vsled prestanih bolečin, in da tudi ni vstal, ampak so ga njegovi prijatelji iz medlevice rešili in odnesli skozi Nikodemovo jamo nekam k Mrtvem morju. Klinc je bil odločno proti temu, da se s takimi razlagami žali verski čut.« — »Kaj nas briga vera, nam gre za politiko? Ali imava midva morda kaj več vere, kot kašen liberal? Pač pa imamo trdno vero v našo stranko in njeno politiko. In to je tista vera, kateri se mora vse podvreči. Kdor se noče, ta je naš sovražnik, pa če je tudi drugače še tako dober kristjan...« V tem sta se oba katoliška moža približala do mene. Jaz sem samega veselja pred njima prevrnil kozolec, da se je kar kolodvor pretresel. Kaj pa to pomeni, vpraša velemožni svojega pokornega slugo. Še predno je Štular Jarcu mogel kaj odgovoriti, sem že jaz sam pojasnil svoj »spremenjeni položaj«. Preblagorodni in prejasni gospod poslanec! Kar ste ravnokar videli, je zgolj izraz mojega neizrečenega veselja sam nad svojim spreobrnjenjem. Zakaj jaz sem iz Savla postal Pavel, ves vaš od nog do glave. Sploh smo se pa vsi spreobrnil: svetokriški paša, vrhuški lovec, brlogarski zagriženec, Ceglarjev Rudel in kar je bilo še drugih tičev. Doslej smo bili na turški podlagi, odslej smo čisto na katoliški, tako, kakor bi, ali pa še bolj. Če hočete, vam spreobrnem še vse božje amestnike, da se bodo namesto bere držali samo vere. (Dalje prihodnjč.)

d Bučka. (Pred volitvami.) Dne 18. t. m. bo že 15 mesecev, odkar so se končale občinske volitve, katere so naši klerikalci z vsemi mogočimi sleparijami vodili. Z danajšnjim dnem so stopili volilni imeniki v polno moč; torej so volitve predurmi. Sedaj je prišel čas, da si bomo lahko natančno premislili, komu bomo za cela tri leta občino zaupali, kakšnega župana si bomo izbrali in katere može bomo volili. Takih mož menda ni treba v odboru, kot so sedaj, da mora namreč sredi dneva taberh ali dnino pustiti, da gre k občinski seji, kajti sedanji občinski odbor, kakor tudi zadnja klerikalna lista je sestavljena iz polovice osebnjakov — gospodarjev — ki morajo v taberh ali na dnino hoditi k premožnejšim gospodarjem. Takih tedaj menda ne bomo sedaj volili, takim menda ne

bomo občino v roke dali; tabrhariji imajo sedaj gospodarstvo v rokah. Kakšni gospodarji so ti naši občinski očetje, naj vam davkoplačevalcem nekoliko pojasnim. Pred leti, ko je županoval gosp. Pungersič, smo imeli 18 do 20% občinskih doklad, pa smo s temi procenti morali še šolo plačevati, danes pa, ko so klerikalno-farovski tabrhariji v odboru, imamo, čujte in strmite, 50% občinske doklade, in 5000 gld. imamo dolga, pa še primanjkljaj je pri gospodarstvu v letu 1912. 202 K 60 vinarjev. Kaj pravite vi davkoplačevalci k temu, ki se ne morete odločiti, da bi šli na volišče in bi vzeli Komljanca-Vaisu vajeti občinskega voza iz rok in jih poverili kakemu boljšemu gospodarju kakor je Vais. Kaj pa pravite k takemu gospodarstvu tisti, ki ste že enkrat Vaisa volili za to, da se bo za vaše koristi potegoval, danes pa dela in stori le to, in samo — edino to, kar mu Komljanc, duhovnik, penzija, ki ne plača vinarja davka, ukaže? Ali hočete zopet Komljanca ubogati, ali boste samostojno volili, može, ki bodo gledali na to, da se davek zmanjša, a ne zviša. Zadnji župani: Lekše, Marušič, Pungersič niso imeli nikakšnih dohodkov, pa ni bilo toliko naklad kot danes pod Komljanca-Vaisom, pa tudi ne tako ogromnega dolga, kot je danes, zakaj prejšnje čase je občinski lov nesele 10 do 20 kron letno, a danes nese 200 kron letno. Ravno tako imamo sedaj davek na žganje, ki je nesele občini leta 1912. 281 kron 28 v. Vsega tega ni bilo pod prejšnjimi župani in vendar vse to nič ne pomaga, vse to nič ne zaleže. Če več plačujemo, več smo dolžni, če več noter pride, še večje doklade nalagajo, kajti pri naših klerikalcih par sto kron toliko zaleže, kot bi juda v peklo vrgel. Torej kmetje, premislite dobro, kaj vas čaka. Ako dobe klerikalci občino v roke, bo tekom časa nastalo toliko dolga in tako visoke naklade, da nam bodo grunte za davke prodajali. Do tega, dragi sosede, pa ni daleč, zakaj elementarne nezgode, kakor peronospora, grozdni plesenj in pa kakor že dve leti zaporedoma, mraz, ki je vse uničil, pa tako slabo gospodarstvo pri občini, mora iti na boben. Profesor hoče imeti na naše stroške za 242.000 kron vodovod, župnik bi rad še farovž na naše rame obesil (kako se bomo farovža ubranili prihodnjč?), potem ni hudič, če ne bo šlo vse v nič. Mislite li, da nam bodo potem klerikalci kaj pomagali? Li mislite, da bodo z nami imeli kako usmiljenje? O kaj še! Ali ne vidite, kako je profesor Franckovega sina zdelal? Ali ne veste, da ima profesor vas samo za orodje, da hoče on samo z nami svoj namen doseči? Upam, da boste natančno premislili, koga boste volili; take može ne, da bi samo kimali kakor sedanja večina dela. **Volili bomo može, da bodo mogli vsakemu vse razložiti, za koga se gre, pa tudi potegnili se za kmečke pravice, može, katerim, če farja zagleda, ne bo precej srce v hlače padlo, kakor sada-**

njim odbornikom, ki vedno pred duhovniki pod pazduho klobuk nosijo, kaj se pa pri občini godi, pa nič ne vedo.

Bučenski kmet.

d **Dobrepoljske novice.** Nadučitelj Štrukelj je šel vendar enkrat iz Dobrepolj. Ko smo zvedeli, da bo šel, smo za njegov odhod pripravili nekaj gnjilih jajc ter kurjevcev in škarpov, da bi ga malo pokadili. Ker je pa kaj takega slutil, je tiho in skrivaj odšel. Mož bo imel na Dobrepolje slab spomin. Komaj je prišel v Dobrepolje, že je hotel imeti povsod svoje prste; celo po šolskih drvah je bil posegel, ali c. kr. okrajno glavarstvo v Kočevju mu je reklo: pusti, kar ni tvojega, da se ne opečeš! Nato je začel riniti v posojilnico. Komaj je imel prste zraven, so se začeli njeni predali sušiti. Ljudje so rekli: kaj bomo takemu denar zaupali, saj mu župani še drv ne zaupajo, da so jih zaklenili. Denar je romal iz posojilnice v Ljubljano in domača, prej toliko zaupanja vredna posojilnica v Dobrepoljah, je izgubila ravno zaradi tega, ker je bil Štrukelj zraven, vse zaupanje. To zaupanje bo težko nazaj dobila. Res, šel je, toda spomin bomo imeli Dobrepoljci še več let za njim. Še nikdar prej ni bilo toliko šolskih kazni, še nikdar prej niso Velike Lašče videle toliko dobrepoljskih mož in mater — zaradi šolskih glob v zaporu, kakor ob času Štruklja. Dosti očetov bi šlo nekaznovanih na oni svet, da nismo Štruklja pri nas imeli. Sedaj smo rešeni tega! Šel je, toda rodbino je še tukaj pustil v šoli. Ali misli Štrukelj, da bomo mi njegovi družini brezplačno sedaj še stanovanje dali? Gospodarji čez šolo smo mi, sicer bode druga struna zapela. Komaj že čakamo, da ne vidimo, ne tebe, ne tvojih ljudi. Samo za šolske šipe smo morali leta 1912. plačati 48 kron, tako je ta abstinencental znal gospodariti. — **48 kron na leto za šolske šipe!** To ni kazalo, da bi bili v šoli abstinentje, ampak največji pijanci. To si bomo Dobrepoljci dobro zapomnili!

d **Videm-Dobrepolje.** Tudi ženiti se ne bomo smeli brez dovoljenja poslanca Jakliča. V Dobrepoljah je učitelj, ki ima še toliko dobrega značaja, da bi se rad ženil po srcu. Izbral si je pošteno gospodično, toda ker ni vprašal prej za dovoljenje Jakliča, se je začelo gonja proti temu. Prišla so razna grozilna pisma, in tudi hinavske obljube ter obrekovanja. Iz tega se razvidi, da se poslanec Jaklič ne razume samo na bike in mrjasce ter plemensko živino, temveč se tudi razume na ljubavno razmerje. Jaklič menda misli, da je bil on ali njegova milostiva gospa grofovskega rodu. Pomisli naj, da se svet suče in da je bil on veliko slabjšega rodu — kot pa ta gospodična, kateri hoče ugrabiti srečo. Najboljše bi bilo, da bi se tukaj v Dobrepoljah tudi ustanovile sufragetke ter bi nastopile proti takim srčnim škodljivcem.

Videmčan.

d **Otvoritev postajališča Lipovec.** Dne 1. maja t. l. se je otvorilo med postajama

Ribnica in Kočevje na progi Grosuplje-Kočevje v 38.737 km ležeče postajališče Lipovec za osebni in prtljažni promet. — Prometni časi vlakov, ki se ustavljajo v tem postajališču, so objavljeni v vozniških redih, ki veljajo od 1. maja t. l. Vozne listke izdaja čuvaj postajališča; prtljaga se odpravlja proti naknadnemu plačilu pristojbin.

o Gorenjske novice o

g **Kmetijsko izobraževalno društvo v Sovodnju** priredi na binkoštno nedeljo, dne 11. maja t. l., ob 2. popoldne na prostem, **javno veselico.** Spored: 1.) Pozdrav in nagovor. 2.) Srečolov. 3.) Bošnjaki pridejo. 4.) Prosta zabava s plesom. 5. Umetni ogenj na čast udeležencem. Vstopnina na plesišče 1 krona. — Ker je čisti dohodek namenjen društveni knjižnici, se preplačila hvaležno sprejemajo. — V slučaju neugodnega vremena se vrši veselica v gostilni Telban.

Odbor.

g **Škofja Loka.** Bral sem zadnji dopis iz našega kraja v predzadnjem »Slovenskem Domu«. Oprostite mi, gosp. urednik, da tudi jaz kaj povem o tem, samo da morem jaz poročati vse drugače kot pa vaš prejšnji dopisnik. Po mojem skromnem mnenju vaš dopisnik nima prav, da piše kaj takega o našem častivrednem župniku. Pa tudi poučen ni o celi stvari povsem dobro, saj je vendar splošno znano, da ni bolj priljubljene osebe v našem mestu, kot je ravno gosp. župnik. Pomislite, drugod se gospodje kregajo čez te preklicane liberalce, pri nas pa se jih priporoča celo iz prižnice, kar se seveda ne dogoja povsod. Očitalo se mu je celo, da je škodoval gasilcem in godbi. V resnici pa se mož za ta društva zelo briga, dokaz za to je vendar njegova priporočitev na prižnici. Pa tudi s Sokoli se zelo dobro razume; vedno jih kaj priporoči svojemu občinstvu. In pri tem pa si upa vaš dopisnik njemu očitati škodoželjnost! Saj se vendar nikoli ne sliši, da bi škodoval komu, najmanj pa seveda zasebnikom, saj vendar živimo z njim vsi Ločani v taki lepi zastopnosti, da je kaj. Mi le želimo, da bi še kaj dolgo časa ostali skupaj z našim gosp. župnikom, ker si boljšega gotovo ne bomo mogli dobiti, če nas ta zapusti. Dopisniku pa: Ne odrihajte po naših prijateljih!

Domovec št. 2.

g **Škofja Loka.** Občni zbor Okrajne bolniške blagaje se je vršil dne 27. m. m. Kakor povzamemo iz poročila, je štela blagajna koncem minulega leta okrog 690 članov in je imela pretečeno leto 19.202 K 2 vin. dohodkov in 15.186 K 54 v stroškov, tedaj celih 4000 K več dohodkov kot stroškov. Kot vse kaže, si je blagajna v zadnjem času precej opomogla in to seveda zato, ker nima več pijavk, ki so jo sesale pred leti. Zeleti je, da se v tekočem letu še bolj opomore, ker ima sedaj z združitvijo z Železniki še večji okoliš.

g **Neki neznani nepridipravi** so pokončali pred kratkim posestniku Dolinarju v Dorfarjih nekaj mladih sadnih dreves in odrezali njegovemu konju rep. Isto so storili tudi nekemu posestniku iz Žabnice. Storienci so dosedaj še neznani, čeprav poizvedujejo o njih orožništvo. Zeleti je, da se take tiče pošteno kaznuje, ko pridejo enkrat pravici v roke, kar se gotovo zgodi prej ali slej.

g **Iz tratarske občine v poljanski dolini.** Pri nas so začeli delati cesto na Lučne in naprej, da jo zvežejo z ono, ki je že narajena čez Horjul. Prišlo je veliko, tudi tujih delavcev. V »Slov. Domu« se je že parkrat razpravljalo o tej cesti, kaj mislijo ljudje o njej in tudi kdo ima največ zasluge, da se dela. Ker se toliko baha o teh zaslugah, povejmo še mi enkrat, katero in kdo ima tudi zasluge, pravzaprav o tistih, ki največ prispevajo k tej gradnji, jo bodo pa prav malo, ali pa celo nič rabili, a nimajo nobenih zaslug. In to so kmetje, čez katerih svet pojde cesta; temu čez najlepšo njivo, drugemu čez travnik, tretjemu zopet raztrga najlepšo parcelo. In za vse to dobe tako malenkostno odškodnino, da je sramotno o njej govoriti, po nekaj vinarjev meter. Najlepše je pa še to, da se ceni in plača svet, naj bo potem boljše ali slabše vrste; najlepši in najboljši travniki, ali pa nič vredna skrlavka. In kdo ima zasluge za to, da se je na ta način opeharilo prizadete, ki bi drugače dobili po več sto kron, če bi se primerno cenilo in plačalo, a zdaj dobe borih par kronc? Kdo drugi, kot naši prvi-krščanski in katoliški voditelji! Ti so pregovarjali in slepili ter obetali zlate gradove prizadetim, katerih večina danes že spozna, kako so osleparjeni. Kar imajo zvoziti naši kmetje po todraški dolini, vse lahko zvozijo po tej poti, kakor tudi iz Lučenj, če bi se pot primerno popravila. Radi pa verjamemo, da si želi lepe ceste lučenski župnik, da bo na lepem koleselnu prevažal svojo obilnost. Zato se je pa tudi pehal in v nemal ter pregovarjal z drugimi našimi, za blagor ljudstva vnetimi možmi, prej omenjene kmete, da so jih preslepili in opeharili. Seveda imajo zdaj ti velike zasluge. Vse po redu S. L. S. In če ima stranka toliko denarja, da ga kar razmetuje za prazen nič, mislimo, da bi bilo le pravično in pošteno, če bi se ubogega kmeta, kočarja primerno odškodovalo za odstopivši svet. Pa seve, stranka le po krivici nosi ime S. L. S. V resnici ji je pa za ljudski blagor, kakor se tu vidi, malo mar in ji lahko očitamo: stranka ljudskih sleparjev. Vemo in smo prepričani, da bodo skušali vse te očitke utajiti in preobrniti. Pa resnica ostane resnica, naj se še tako zasukava in taji na ta in drugi način. Toliko o tem. Tratarski župnik zadnji čas ni nič posebno dobre volje. Neka tercijskavdova, ki ima lepo premoženje, katero je prodala in se potem spustila po župnikovem nasvetu v dolgo in drago pravdo, bo to izgubila. In župnik, ki je upal enkrat za

živih ali mrtvih, tega ne vemo, dobiti največ, če ne vsega premoženja, bo zdaj najbolj udarjen, kajti stroški ne bodo majhni; čim večji, tem manjša dedščina. To mu ni nič kaj všeč, in pa še to, da se naseli v našo občino vsled tega neki hud liberallec, ki bo še druge pohujševal in odvrčal od njega. Pa še druga je, ki mu nič po volji ne gre. Oznanil je, da bo vsakega naznanil glavarstvu, ki bo postajal med mašo pred cerkvijo. Zgodilo se je pa, da je zadnjič neko nedeljo sam stal pred cerkvijo, ko je bila maša, opravljal je namreč službo nekakega priganjača. Ker se je po mnenju ljudi ravno on tako pregrešil kot kdo drugi, pa pravijo le-ti, da ga bodo naznanili glavarstvu, da ga kaznuje, ker daje slab vzgled, ker stoji med mašo pred cerkvijo. Vse to mu ni nič kaj po volji, odtod tudi čmernost.

g Od Kolovrata in okolice. »Slovenski Dom« je že večkrat poročal, kakšne kozle strelja rogovilež Knol, a da je avanziral v noroslovca, še ni poročal. V Izlakah smo imeli 27. m. m. cerkveni shod na čast patrona sv. Jurja. Prvo opravilo je izvršil kaplan iz Čemšenika, mlad gospodek, ki je lansko leto komaj iz lemenata prilezel ter bil takrat tako miroljuben kakor angelček, ter tako krotak kot tri dni staro piščice. Letos pa že rogovili in je na prižnici brusil svoj jezik proti naprednjakom ter uničeval »Slov. Dom«. Povemo pa mlečnozobežu, da nas ne bo komandiral kakor je žemljenošo, ki ga je obdeloval v svoji ljubezni. Ob desetih je bral mašo domači župnik, ki je po končani pridigi prebral neko pismo. Debelo smo gledali, kajti bila je taka zmes, da ni bilo misliti, da je to od pametnega človeka. Šele ko prebere podpis, smo pogruntali, da je napravil izpit za naravoslovca, kajti takemu gotovo pamet peša. Torej moža, ki je pisal nabožne knjige, ki je za tretjino starejši in ima več soli v petah kakor vi v glavi, naj bi vi komandirali, kako naj spoveduje in kako naj da odvezo? Ali bi se vi, gosp. Knol, pustili v taki zadevi komandirati od mlečezobnega kaplana? Toda naš Knol je, odkar mu »Slov. Dom« levite bere, grozno hud in hoče pomesti ta priljubljeni list iz tega kraja, njegove bralce pa v pekel! Gospodje so zasnovali zarotno društvo, v katero so vzeli dva Lisjaka in enega Petelinčka. V pravih društvu stoji, da se nobenemu ne da odveze, ki bere »Slov. Dom«, kajti to je tako velik greh kakor Šmarna gora. Imenovano nedeljo so imeli vsi enak govor in so tudi rekli, da v take hiše, kjer se bere »Slov. Dom«, ne pojdejo niti obhajati, ako gospodar vpričo dveh mož ne obljubi, da ne bo čital »Slov. Doma«. Vidite, gosp. urednik, kakšno uničevalno konkurenco imate. Zarota črnih ovratnikov vas bo pognala v peklenko brezno. A ne obupajmo! Naš blagi Bonaventura so obljubili sveto leto, v katerem bodo vsi grehi odpuščeni, ako bomo v pasji ponižnosti hodili okrog teh zarotnikov ter jim polnili bisago. Prosili

bi tudi Pavla Brezverca, da bi poučil te spovednike, kaj je več, greh storiti ali od njega slišati. Ti gospodje bi smeli vse delati in storiti, njih slabo stran pa bi ne smel nihče zvedeti.

g Iz Cerkelj na Gorenjskem. Odkar predstavlja v naši občini klerikalno stran-ko proslula trojica iz takozvanega Janšetovega pajzeljna, je začelo vse klerikalno gospodarstvo nekam propadati. Svoj čas toliko dobičkanosna mlekarna je začela, odkar je prevzela, oziroma prepisala ono veliko, nepotrebno palačo na svoje ime, vidno pešati. Čuje se od zvestih njenih pristašev, da počasi, a sigurno peša. Tudi čuk se je izvalil v oni veliki palači. Ni se še privadil na pravilni polet, pa že nosi na sebi smrtni znak pogina. Vprašamo le, iz kakega namena so ga ustanovili? Nekateri pravijo, da radi tega, da bodo preganjali nadležnega pajka iz takozvane dvorane Ljudskega doma. Drugi pa zopet menijo, da bo orel telesna straža kaplana Hrovata in njegovega oproda, spokorjenega Franceljna. Ta Francelj je preložil svoj prvotni načrt za napravo vzornega hleva, pač pa je z ostanki dedščine kupil lepo belo vestjo, da pokaže z njo vpeljanim mladičem svoj neomadeževan, kremeniti značaj. Kajne Francelj, dokler je živel pokojni brat, se je dobilo kaj od cvilivcev, pa tudi marsikatera steklenica se je spraznila na tvoje trdno prepričanje. Sedaj, ko tega ni več, je tudi značaj preč. Kakor poslaniki velesil v Londonu, tako modruje ta znamenita družba v salonu za Slugovčevim podom. Svetovno politiko od kaplanije do Spodnjega Banata imajo takorekoč vso v žepu. Kaplan Hrovat je vedno ves razkrokran. Kot katehet hodi poučevati verouk tudi v šolo v Zalog. Namesto da bi učil deco verouk, ki ga sam nič ne zna, pa pije in spi v Prinčevem pajzeljnu. Kadar pa je suh, takrat se pa spravi nad organista, mu žuga, ga klofuta kot oče svojega otroka. Ne vemo, če je res, kar je poročala svoj čas »Sava«, da ga peče vest radi umoritve mlade Petrovčeve zastave. Prevzvišenega pa bi prosili, da nam še nadalje pusti tega vzorkaplana, ali pa naj mu da kako novo faro, magari na Polici, ker takih duhovnikov nam manjka, da ljudstvo čimpreje spregleda. Amrž bi šel morda za mežnarja ž njim, ker si je že postrigel brke, Janša pa bi jima dvoril in donašal »firundrajsgarja« v merniku in pokalico v čebru.

Zaloški mežnar.

g Iz Rateč na Gorenjskem. Hej, to je bilo zabave! Naši vrli požarni brambovci so namreč priredili preteklo nedeljo svojo gledališko predstavo, katero so na občjo zahtevo na praznik ponovili. Ob tej priliki je nastopil prvokrat novi mladi pevski moški zbor ter zapel kot uvod času primerno:

Od Urala do Triglava,

Krkonoš i do Balkana...

Franca D. je s posebnim vnosom deklamirala pesem »Gasilec«. Vrli pevci so pa še zapeli: »Pogled v nedolžno oko«. Pe-

sem je sicer težka, a bili so ji vendar kos. Vsa čast g. pevovodju zato ga pa tudi prosimo, da še nadalje vztraja na začrtani poti. Bila je tudi vprizorjena burka: »Trije tički«. To je bilo smeja! Naši fantje so pokazali, da znajo tudi nastopati na gledališkem odru. Videli smo pravcate »tičke«, naivno Špelo, objestnega krčmarja in strogega sodnika. Čast jim! Gosp. nadučitelju Z., duši vse prireditve, pa izrekamo iskreno zahvalo ter ga prosimo, da nam kmalu zopet kaj sličnega vprizori in naj pevski zbor še izpopolni in dvigne do prave popolnosti. Gospoda, vsak začetek je težak. Prireditve so se udeležili sosedje, zavedni Podkorenci, vrta gospoda iz Kranjske gore, da, celo pravi koroški Slovenci, ki so se vračali osokoljeni v svojo tužno domovino. Sploh — bilo je vse zadovoljno.

K. A.

o Zagorske novice o

zg Letni in živinski semenj v Zagorju ob Savi se vrši letos zaradi praznika mesto 12. maja prihodnji dan, to je v torek, dne 13. maja t. l.

zg Toplice. Pisec anonimnega pisma pod N. N. 24. aprila 1913 naj vzame na znanje, da se glede dopisov v »Slov. Domu« ni obrnil na pravi naslov. Ako bi imel kaj soli v glavi, bi bil lahko prišel do sklepa, da oče ne bode hvalil svojcev. Ko bi ne bila vsebina pisma temu ali onemu v kvar, bi jo navedel v zabavo naročnikom dobesedno. N. N. naj bode prepričan, da mi je precej znan, toda sumničiti ni po okusu značajnega človeka. — Lavoslav Jerin. — Opomba uredništva: Potrjujemo, da g. L. Jerin ni naš dopisnik.

Ostali slovenski kraji

o Od nekod s Primorskega se nam piše: Ko smo bili še majhni in smo hodili v šolo, dobili smo pri takozvanem eksamnu koncem šolskega leta navadno molitvenik. Seveda le bolj pridni in marljivi učenci; ne vsi. Ti molitveniki, kakor »Zvonček nebeški«, »Vrt nebeški«, »Dušna paša« itd. pa niso bili vsi enaki in vendar je bilo vse prav. Kdor pa ni prejel daru, je naprosil starše, da mu kupijo kake take bukve, naj se kličejo že kakorkoli. Sedaj — več let je že od tega — se pa izrecno zahteva, da morajo imeti otroci vsi enake knjige, ubogi in bogati dečki in deklice in sicer »Šolski molitvenik«, katerega izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani ter stane 80 v. — Ker se dela s tem dobiček, (gre jih mnogo), je umevno, da se na otroke pritiska z vso močjo, da si ga vsi nabavijo, da sliši se ceio včasih od staršev, da se otrokom žuga, da ako nimajo te knjige, se jih baje ne bo pustilo k sprejemanju raznih zakramentov, česar se pa skoro ne more verjeti itd. Naše mnenje je predvsem to, da si kupijo otroci, kateri morejo, pri knjigarju,

ki plačuje davek za obrt, potrebne knjige. Saj je vendar znano, da poišče tozadevna oblast vsakega, ki kaj prodaja ali kateri izvršuje kako obrt, četudi v najmanjši meri, ki ne bi imel koncesije. — Čemu torej ta dvojna mera?

o **V Gabrovcu pri Proseku** se je vršil preteklo nedeljo javni ples brez najmanjšega dogodka. Ljudstva, starega in mladega je bilo veliko. Vse je bilo židane volje in šel je le en glas, da tako prijetnega in zabavnega plesa ni videti povsod. Pa tudi draginje ni bilo, kakor je to ob takih prilikah ponekod v navadi. Največ je bilo primeroma Križanov, ki so se v lepem številu odzvali vabilu, ki je bilo priobčeno v zadnji šte. »Slov. Doma«. Pa tudi iz drugih bližnjih vasi je prišlo mnogo ljudi obojega spola. Godba iz Sv. Križa je svirala precizno in v občo zadovoljnost. Hvala vsem! Zahvala gre pa tudi listu »Slov. Domu«, ki brezplačno priobčuje tozadevne članke v korist vinorejcev, malih obrtnikov, gostilničarjev in drugih. Ugaja nam ta tednik posebno zato, ker prinaša pogostoma poljudno pisane članke iz kmetijske panoge, pa tudi radi raznovrstnega drugega zabavnega čtiva.

o **Rozina in Finžgar** sta še vedno v preiskovalnih zaporih v Gorici. Stvar se bo vlekla bržčas zelo na dolgo. Izprašujejo se natančno o tej zadevi dotični župani, učitelji (Finžgar je bil okr. šol. nadzornik, kakor je čitateljem »Slov. Doma« že znano), trgovci, stavbeniki itd. Hočemo videti, kako se bo stvar končala in o tem tudi v svojem času poročati.

Gospodarstvo.

gs **Gozdarski tečaj na Grmu.** Kmetijska šola na Grmu priredi v sredo, dne 28. in četrtek, dne 29. maja gozdarski tečaj s sledečim sporedom. V sredo od 1. do 3. popoldne: Pomlajevanje in oskrbovanje gozdov. Od 3. do 7. popoldne poučni izlet v gozdno drevesnico v Bršljinu in v mestni gozd s praktičnimi demonstracijami o pomlajevanju gozdov. V četrtek od 6. zjutraj do 4. popoldne poučni izlet v šolska gozda na Vrhovskem in v Podlubnem, kjer se vrše praktične demonstracije o oskrbovanju gozdov. Kdor se želi tega tečaja udeležiti, naj se priglasijo po dopisnici pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu (pošta Kandija) do 20. maja t. l. Oddaljenim in podpore potrebnim udeležencem iz Kranjskega se dovoli povrnitev potnih stroškov do Novega mesta in podpora za prehrano po 1 K 50 v na dan. Podpore se dovoli pa le tistim, ki za njo pravočasno prosijo in se jim je izrecno dovolila.

gs **Tečaj za pridelovanje krme.** Kmetijska šola na Grmu priredi 26. in 27. maja t. l. dvodneven tečaj za pridelovanje

krme s sledečim sporedom. V ponedeljek 26. maja. Od 2. do 4. popoldne: Setev detelje in trave na njivah za dvo- in večletno košnjo. Nakup potrebnega semena. Gnojenje deteljnih mešanic. Praktično razkazovanje deteljnih mešanic na šolskih njivah in v poskuševališču. V torek 27. maja: Od 8. do 10. dopoldne: Naprava novih travnikov. Najbolj važne trave. Sestava travnih zmesi. Množina potrebnega semena. Praktično razkazovanje semena in razdelitev vzorcev. Od 2. do 4. popoldne: Priprava zemlje in posev travnikov. Poprava slabih setev. Gnojenje in zboljšanje slabih in starih travnikov. Praktično razkazovanje šolskih travnikov in travniških zmesi v poskuševališču. — Oddaljenim in podpore potrebnim udeležencem s Kranjskega plača ravnateljstvo stroške za pot do Novega mesta in za hrano 1 K 50 v na dan. Kdor se želi tečaja udeležiti ali s podporo tečaj obiskati, naj se priglasijo do 18. maja pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu.

gs **Sveže, okusne redkvice** se dobi, če se s semenom obenem malo soli vsadi v zemljo. Redkvice vsled tega nikoli ne postanejo kosmate in ostanejo tudi izruvane dlje časa sveže.

gs **S čim se šparglji pokrivajo?** Za pokrivanje špargljev rabijo lončene zvonce, toda to ni prav. Šparglje je treba pokriti s finim, drobnim peskom, najboljšo s savsko sipo, in napraviti velik kup okrog šparglja. Pri odrezavanju je delo sicer zamudnejše, ker se mora pesek vedno razkopati, ko se špargelj poreže, in potem zopet zakopati, toda uspeh je pa veliko boljši, ker so šparglji bolj slastni in ostanejo popolnoma beli, dočim so pri lončenih pokrovcih kolikortoliko zeleni. Skozi pesek prihaja dovolj zraka, in kar je glavno, jako veliko toplote, ki jo prizvaja pesek.

gs **Sadjar v maju. Ali ste že okopali in pognojili mlado sadno drevje v sadovnjaku?** Še je čas, da naredite drevesni kolobar indaste drevju, česar potrebuje v zemlji, da bo dobro uspevalo. Zadostna in prava hrana, zrak, vlaga in gorkota — to so tiste čari, ki delajo bujno, zdravo rast in lepo, okusno sadje. — **Kaj pa pritlično sadno drevje?** Ali vam hira še vedno v plevelu in travi? Rušo, plevel proč, ali pa drevje ven! — **Ali je drevesnica že okopana?** Zadnji čas je za to! — **Ali ste že precepili vse drevje, ki ni nič prida?** Ako imate cepiče dobro shranjene, še lahko cepite na lubah ali tudi še v razkol, dasi je že zelo pozno. — **In sadni škodljivci!** Če jih niste pokončali, so že na delu za svoj blagor in v vašo veliko škodo. Letošnje izredno zgodnje spomlad se je cvetje sadnega drevja razvilo veliko prezgodaj. April nam je zopet pokazal svoje sovražno lice. Upanje do bogate sadne letine je marsikomu splavalo po vodi. Vendar kljub vsem nezgodam in uimam ne smemo obupati in vsled tega opustiti najnujnejši del v sadovnjaku.

gs **Vrabc je velik škodljivec** sadnemu drevju. Kjerkoli se vrabci močno razploidijo, tam preženo vse druge ptice pevke, ki so najboljše pokončevalke sadnih škodljivcev od zgodnje spomladi do pozne jeseni. Boj torej vrabcu, kjer raste sadno drevje!

gs **Črvi v hruškovem cvetju.** Od raznih strani prihajajo letos pritožbe, da je v hruškovem cvetju neki črv. To je ličinka hruškovega cvetodera (anthonomus pyri), nekega hrošča rilčkarja. Ta ličinka zglođa bistvene cvetne dele (prašnike in pestič), preden se razvije cvetni pop. Tak cvet se seveda pozneje ne more oploditi in je za letino izgubljen. Proti temu škodljivcu sedaj nimamo druge pomoči kot to, da zbiramo črvičke in jih zmečkamo. Tudi je dobro, obirati in uničevati navrtane in nerazcevele pope. Prihodnje leto pa bo treba loviti hrošče, še preden zaležejo jajčka v cvetje. O zatiranju bomo pravočasno povedali vse potrebno.

Zdravstvo.

zd **Kako se spozna vnetje slepiča.** Znaki te nevarne bolezni so predvsem: 1.) nenadna bolečina v spodnjem delu desnega trebuha med popkom in kolkom; 2.) nenavadna vročina; 3.) slabost in bljuvanje; 4.) na spodnji del desnega trebuha omejena napetost trebušnih mišic, da se čuti trebuh trd kakor deska. Če se pojavijo ti znaki, tedaj naj bolnik takoj gre k zdravniku. Le hitra operacija ga reši smrti.

zd **Glicerin je najboljšo sredstvo za opečne rane.** Če se kdo speče, naj si da par kapljic glicerina na rano in jih razmaže. Bolečine takoj izginejo in tudi vnetje in oluščenje gornje kože skoro vselej odpade. Imejte torej glicerin vedno doma!

Vpliv šivalnega stroja na zdravje je mnogim ženskam neznan. Neki tovarniški uradnik je opazoval sto deklet pri šivalnih strojih ter dognal, da niti ena ni postala bolna neposledno vsled njenega poklica. Iz tega je sklepal, da šivalni stroji tudi pri naporu vsakdanjem delu niso škodljivi, kajti pri šivanju s strojem se ne gibljejo le roke, ampak tudi nožne in sploh vse telesne mišice. Seveda je treba imeti udoben sedež in hlapno obleko. Le ob **gotovih časih** je ženam kakor deklicam prepovedati, da ne šivajo s šivalnim stojem.

Za kratek čas.

Upanje. Upnik: Zadnjikrat vas vprašam, ali me hočete plačati ali ne? — **Dolžnik:** Zadnjikrat? No, hvala Bogu, zdaj imam vendar še upanje, da me ne boste več nadlegovali s temi večnimi vprašanji.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Listnica uredništva.

Popotniku s Krmela in vsem gg. dopisnikom, katerih dopisov nismo priobčili: Oprostite, zaradi pomanjkanja prostora prihodnjič!

Velevažno za vse, ki imajo svoj denar naložen. Ravnokar je izšla brošura »Varnost hranilnih vlog za časa vojne.« V današnjih razburjenih časih se vsakdo boji za svoj denar, ki ga ima naloženega v hranilnici ali v posojilnici; **toda po vsej krivici.** Denar je v naših denarnih zavodih tudi za časa vojne popolnoma varen. To nam jasno dokazuje ta brošura, ki pa obenem tudi pove, kako naj se štedi in kako naj se varno nalaga denar. Vsled tega jo naj vsakdo kupi, ki ima denar naložen v kakem denarnem zavodu. Posebno pa priporočamo našim denarnim zavodom, da kupijo več iztisov te brošure ter jih razdele med svoje vložnike. Ena brošura velja 30 vinarjev, s poštnino 35 vinarjev. Dobiva se v »Narodni knjigarni«.

37

Proda se

opekarna na južnem Kranjskem,

zelo donosna za K 15.000. — Cena za 100 opek K 50. — Zemljišča se lahko prikupi poljubno.

MLIN

donosen na pet kamnov s 15 orali polja, logov in gozda; Cena K 30.000. — Ponudbe na: **Pozemkova banka v Pragi (Češko).**

Aškerčevo poslednje delo:

Atila v Emoni.

Cena broširane knjige 1 40 K, vezane 2 40 K; po pošti 20 v več.

Naroča se v

Narodni knjigarni v Ljubljani.

38

Proda se

veleposestvo zapisano v deželni deski,

Krupa, pošta Gradac, okraj Metlika na Kranjskem v izmeri 900 oralov, od teh okoli 200 oralov izbornega polja (rdeča glina), logov in 700 oralov 20 do 80 let starega gozda, vse v enem kompleksu okoli grada: višina nad morjem 130 — 150 m. Podnebje toplo, železniška postaja Gradac in železnica že zgrajena 10 minut oddaljena. Iz gozdov, če se posekajo, se lahko napravijo zelo rodovitna polja, loke, vinogradi. Grad s 36 prostori v I. nadstropju, mlinom pod gradom, vodna sila za veliko žago za parkete, kakor tudi druga industrijska podjetja. Pivovarna bi izborno prosperirala, mrzle kleti pri roki. Cena z vsem fundusom in instruktom K 250.000, brez mlina K 220.000. — Ponudbe na

Pozemkova banka v Pragi (Češko).

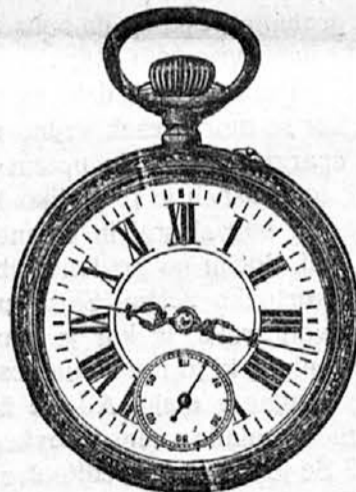
Dobro idoča gostilna, javna tehnična, posestvo,

krasna lega tik kolodvora, lepa gospodarska poslopja za 50 glav živine, 30 prašičev, ledenica, senčnat vrt, travniki, njive, gozdi 39 ha ob vodi, jako prikladno za izvoz prašičev, s pohištvo in nekaj gosp. orodjem,

se prodaja.

Pojasnila dajelastnik, 35

Alojzij Slajpah, Velika Loka, Dolenjsko.

! Za birmo!

Najboljši nakup solidnih švicarskih ur, zlatnine in srebrnine;

uhani, Union ure, prstani

F. Čuden

Ljubljana, Prešernova ulica št. 1.

Lastna tovarna ur v Švici.

Glavni cenik z žepnim koledarjem se pošilja zastonj.

Pozor!

Pozor!

50.000 parov čevljev.

4 pari čevljev za samo 9 kron.

Ker je več velikih tvojnic ustavilo plačila, sem bil pooblaščen velik oddelek čevljev daleč pod izdelovalno ceno spraviti v denar. Prodajam torej vsakomur: **2 para moških in 2 para ženskih čevljev na trakove**, usnje rjavo ali črno, galoširano, z močno zbitimi usnjatimi podplati, veleeleg. najnovejša fazona, velikost po št. Vsi 4 pari stanejo samo 9 kron. Razpošilja po povzetju

J. GELB, izvoz čevljev, Novi Sandec, Galicija št. 123. 36

:: Zamena dovoljena, tudi denar nazaj. ::

Tržne cene v Ljubljani

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . . .	1	80	2	—
1 " " " II. " . . .	1	60	1	80
1 " " " III. " . . .	1	50	1	70
1 " telečjega mesa . . .	1	80	2	—
1 " prašičjega mesa (svežega) . . .	2	—	2	20
1 " " (prekajenega) . . .	2	20	2	40
1 " koštrunovega mesa . . .	1	40	1	50
1 " Prašiči na klavnici . . .	1	10	1	30
1 " kozličevega mesa . . .	0	—	0	—
1 kg masla . . .	2	60	2	80
1 " masla surovega . . .	2	60	2	80
1 " masti prašičje . . .	2	—	2	10
1 " slanine (špcha) sveže . . .	1	80	1	92
1 " slanine prekajene . . .	1	90	2	—
1 " sala . . .	1	80	1	92
1 " surov. margarinkega masla . . .	—	—	0	—
1 " kuhan. margarinkega masla . . .	2	—	2	20
1 jajce . . .	—	05	—	6
1 l mleka . . .	—	20	—	22
1 " " posnetega . . .	—	08	—	10
1 " smetane sladke . . .	—	—	—	—
1 " " kisle . . .	—	90	1	00
1 kg medu . . .	1	40	1	60
1 " čajnega surovega masla . . .	3	20	3	60
1 piščanec . . .	1	10	1	70
1 golob . . .	—	40	—	50
1 raca . . .	1	60	2	30
1 gos . . .	7	—	8	—
1 kapun . . .	0	—	0	—
1 puran . . .	0	—	—	—
100 kg pšenične moke št 0 . . .	35	00	—	—
100 " " " " 1 . . .	35	00	—	—
100 " " " " 2 . . .	34	20	—	—
100 " " " " 3 . . .	33	50	—	—
100 " " " " 4 . . .	32	50	—	—
100 " " " " 5 . . .	31	60	—	—
100 " " " " 6 . . .	30	80	—	—
100 " " " " 7 . . .	28	30	—	—
100 " " " " 8 . . .	16	50	—	—
100 " koruzne moke . . .	26	—	—	—
100 " ajdove moke . . . I. . .	48	—	—	—
100 " ajdove moke . . . II. . .	46	—	—	—
100 " ržene moke . . .	—	—	—	—
1 l fižola . . .	—	30	—	32
1 " graha . . .	—	36	—	40
1 " leče . . .	—	40	—	44
1 " kaše . . .	—	28	—	30
1 " ričeta . . .	—	24	—	26
100 kg pšenice . . .	23	—	24	00
100 " rži . . .	22	00	22	—
100 " ječmena . . .	20	—	21	—
100 " ovsa . . .	22	00	24	—
100 " ajde . . .	22	50	23	50
100 " prosa belega . . .	—	—	—	—
100 " " navadnega . . .	19	—	20	—
100 " koruze . . .	19	—	—	—
100 " činkvantina . . .	24	—	00	—
100 " krompirja . . .	6	00	8	—
Lesni trg . . .	—	—	—	—
Cena trdemu lesu 9-50 do 12 K. . .	—	—	—	—
Cena mehkega lesa 8-— do 9-— K. . .	—	—	—	—
Trg za seno slamo, in stoljo . . .	—	—	—	—
Na trgu je bilo . . .	—	—	—	—
voz sena . . .	7	50	8	—
" slame . . .	5	—	6	—
" stelje . . .	3	—	4	—
" detelja . . .	8	—	8	50